

Xerográfia a kutatás szolgálatában

NEM ÚJ TUDOMÁNY, hanem egy korszerű sokszorozási eljárás a xerográfia. Hazánkban az elmúlt években állították üzembe a Rank xerox 914 típusú, szeléndobos, elektrosztatikus gyorsmásló automata készüléket, amely foto-elektromos eljárással frásos dokumentumokról (könyvek, folyóiratok, hírlapok lapjairól, vonalas grafikai alkotásokról, levéltári iratokról) percenként 6 másolat készítésére képes.

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára (V. Akadémia u. 2.) és az Országos Műszaki Könyvtár reprográfiai szolgálata (VIII. Reviczky u. 6. I. em.) a közelmúltban bevezette a kutatók részére való másolást. Az akadémiai könyvtár az akadémiai intézetek, intézmények, szervek, valamint egyetemi tanszékek és mindezek munkatársai részére 1 Ft, más megrendelők részére 4 Ft térítést ellenében a könyvtárban található vagy a kutató által behozott dokumentumról A/4 (kb. 21x30 cm) és B/4 (kb. 25x35 cm) méretekben készít másolatot. Postai megrendelés esetében küldeményként 5 Ft kezelési költséggel többé kerül a másolás. Az Országos Műszaki Könyvtár a helyszínen 4 Ft-ot kér egy lap másolásáért, postán pedig 5 Ft-ért küldi meg.

MINDEZT AZÉRT ISMERTETTÜK ilyen tüzetesen, mert tapasztalatunk szerint számos kutató sem ismeri ezeket a korszerű lehetőségeket. Hiszen ez az eljárás nem vagy alig drágább az eddig legkorszerűbbnek tartott mikrofilmzésnél, s ugyanakkor jóval egyszerűbb, praktikusabb, hiszen külön olvasókészülék nélkül, otthon használható, egy-egy kérdés irrodalmi irattárakban összegyűjthető, külön tartható. Az Országos Műszaki Könyvtár a folyóirat-kölcsönzést meg is szüntette, s csak xerox-másolatot ad olvasóinak.

Ismeretes, hogy Szegeden is van xerox-gép, mégpedig kettő is: a József Attila Tudományegyetem Központi Könyvtárának és az Orvostudományi Egyetem Könyvtárának tulajdonában. Nagyon hasznos lenne, ha ezek kapacitását a mostaninál jobban ki tudnánk használni. Részint a fentiekhez hasonló szolgáltatások bevezetésével, részint pedig könyv- és folyóirat-kiadással.

A xerográfának ugyanis van még egy roppant előnye minden eddig ismert sokszorozási eljáráshoz képest. Amennyiben a másolatot nem papírra, hanem rotaprint lemezre viszik át, erről a lemezzel a már korábban ismert rota-eljárással a lemez teherbíróképessége szerint legalább 500 példányig sokszorozható egy-egy dokumentum.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom, majd az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság fél évszázados jubileumára így adta ki hasonmásban 20-20 lapon a Somogyi könyvtár a szegedi hírlapok leglátványosabb és legértékesebb történelmi érdekű oldalait ta-

nulmányozás és kiállítás céljaira. Tervbe vette a szegedi forradalmi értelmiség hetilapjainak, a Tűznek és a La Hongrie Républicaine-nek teljes xerografikus kiadását is: ezek majdohogyan unikumok, így többszörözésük egyszerűen az utókor számára való megmentését, hozzáférhetővé tételét biztosította volna. A szolnoki Damjanich Múzeum így adta ki az első helyi kommunista lap, a Szolnoki Munkás teljes sorozatát, a Jászberényi Jász Múzeum pedig a Jászági Néplapét. Az Országos Pedagógiai Könyvtár ugyancsak az évfordulóra xerox-másolatban jelentette meg újra 1919 érdekes oktatástörténeti kísérletét, a Fejér megyében kiadott forradalmi szellemű elemi iskolai tankönyveket (I-IV. osztályig), valamint Farkas Antalnak (a volt szegedi újságírónak, Móra barátjának, a Népszava munkatársának) gyermekek számára írott, s ugyancsak 19-ben kiadott mesékgyűjtését.

SZEGEDEN IS SZÁMOS érték kínálkozik tudományos célú, de akár bibliofileknek csemege-számba menő többszörözésre. Szeged a forradalomban 1919-ben riportkönyv jelent meg Juhász Gyula előszavával: ma könyvritkaság. Sokan lennének egy-egy másolatának boldog tulajdonosai. Ugyancsak Juhász Gyula a szerzője annak a kis könyvecskének, amely Szegedi Színház címmel 1926-ban jelent meg, különnyomatként a költőnek a Délmagyarországban megjelent szatiráiból. Egyetlen példányt ismerünk belőle. Ha legalább száz példányban sokszoroznánk, a könyvgyűjtők szétkapkodnák. Míg kötelező olvasmány Gombóc Zoltán Jelentéséről a magyarszakosoknak. Minden évben közelharc folyik azért a két-három példányért, ami a szegedi könyvtárakban található. Nyilván így van ez Pesten és Debrecenben is. Erdemes lenne 100-200 példányban újra kiadni xerox-szal; biztosan sok könyvtár igényelné.

És így tovább... Az igények még csak azután mutatkoznak meg, ha már néhány kiadványt kibocsátanak. Kellő fantáziával, koncepcióval, s ugyanakkor reális gazdasági számvetéssel nemcsak kifizetődő, de jövedelmező is lenne ez a fajta könyvkiadás. Az új gazdasági rendszer nyilván lehetőséget ad erre.

S UGYANEZZEL A TECHNIKÁVAL lehetne végre valóráváltani a szegedi helyismereti kutatók régi tervét, a Szegedi Szemlét is. Nyomdai előállítás esetében kevés és ezért drága a 4-500 példány; xerográfia viszont éppen ez a legmegfelelőbb példányszám. Elképzelhető ugyanis, hogy a szedést a nyomda csinálja, s egy levonatról xerox-rotta eljárással készül a többi. Még olcsóbb, ahogyan a Somogyi könyvtári híradó készül: gondosan megszerkesztett gépelt oldalakról készül a másolat. Ez tökéletesíthető, ha a sorvégi kizárásokkal a szedőgéphez hasonlóan oldják meg (nagyon lassú, nehéz gépelési munka: kétszer kell a szöveget legépelni, de megérné!), és ha a szegedi xerox-rotta technika tökéletesedne.

Óriási lehetőséget ad a Szegeden csöndben működő két xerox-gép. Előnk kellene e lehetőséggel.

PÉTER LÁSZLÓ

A Gambrinus-akció

KISZ-gyűlés. Eppen a „kinek van kérdése, hozzászólása” elnevezésű napirendi pontnál tartunk. Akad egy hozzászóló! Hozzájárulok: vállalkozom védnökséget a Gambrinus söröző fölé. (Általános derűltés, vastaps, helyeslés.) A hozzászóló — látván a csodálkozó és vidám arcokat — kétségbeesetten bizonygatja, hogy komoly dologról van szó. Az üzletvezető panaszkodik, hogy az ivó jóhíret rontó társaságok tüntek fel a híres ivóintézmény asztalainál.

Már nem is tudok figyelni a vitára, lelki zemeimmel már látom az egyetemi élet és oktatás jövőbeli változását. Kezdődik azzal, hogy a védnökök nyitáskor baráti kézfogással üdvözlik a főurat és otthonosan letelepsznek a kijelölt szolgálati asztalokhoz, majd jegyzetük mögül árgus szemmel figyelik a csintalankodó sörivőket. Az asztalokon természetesen zászló jelzi az ügyeletes védnök kilitét. Gambrinus (flandriai király, a sör állítólagos felfedezője) Áldja meg az isten hamvaiban is! címere ékeskedik a sörázattal lobogón. A védnökség tagjai a volt királyi udvar testőrségének egyenruháját viselik. Lesz itt fegyelem, kulturált sörcsata, a mindenségét! Ha valaki nagyon botránnyosan viselkedik: megakadályozza ivótársait a szakadatlan ivásban, a védnökök használhatják fegyverüket [a híres mérnök, SÖR IVÓ találmánya], a sörfecskendőt.

A szolgálat megszervezése és ellátása egész embert kíván, a védnökség tagjai mentesülnek az előadás látogatásának kötelezettsége alól. Most ülni fog ez a diák-igazság: „Nem koscsa az egyetem, hogy mindig ott ülünk”.

De... de... oktatók is vannak a

világon, miből fognak ők megélni, ha a felsőoktatási tanoncok elköltöznek a garnizonba? Valamit ki kell találni, nem hagyhatjuk, hogy éhenhaljanak a magyar tudomány legjobbjai!

Készítsünk hát egy reformot, amelyben részletesen kidolgozzuk az új életkörülményekhez igazodó oktatási formát. Helyezzük át a tanszékeket a Gambrinus-ba. A söröző üzletvezetője ezentúl naponként változik. Egy-egy tanszékvezető látná el ezt a feladatot. Beosztása ezentúl csapszékvezető lenne. Az egyetemi oktatás folyamatossága csak így valósulhatna meg. De szép is lesz! Mennyire közelebb kerül az élethez az értelmiség-képzés.

Látom, ahogy a kihelyezett sebészeti tanszék az ügyesebb vendégek asszisztálása mellett lenyűgöző műtétet hajjt végre az idült sörivők elváltozott belszervein. Nagy lépéseket tehetnek orvostanhallgatóink a szervátültetés területén is: kísérletezhetnek a kétgyomrú embertípus kialakításában. Egy gyomor sörbefogadása ugyanis korlátozott. Hány korsó férne két gyomorba? Kísérletezzetek oh-k!

A jogások képzése is színvonalasabb lesz: helyben, gyorsított eljárással, próbatárgyalásokat tarthatnak a csintalankodó vendégek ügyében. Továbbá a kocsmái hitel intézményét magyarázhatják a vendégeknek; ez természetes obligatio, nem peresíthető, a csapszékvezető tehát semmilyen formában nem ad hiteltelben habzó nedűt.

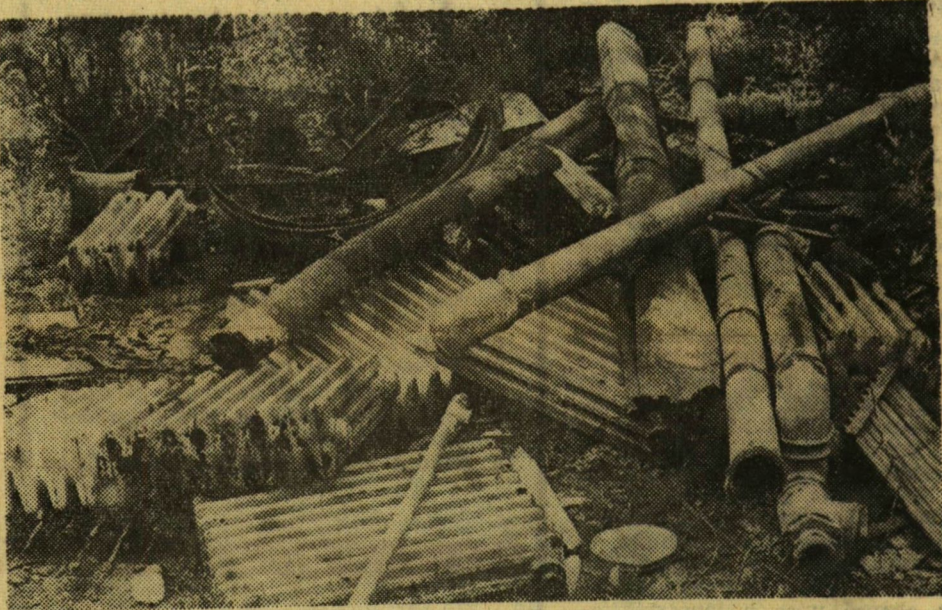
S ti, bölcseszek! Kell ennél jobb környezet Villon-versek elemzéséhez?

Remek lesz! Ettől az oktatási formától már csak egy fél lépés az ÉLET. Egy fél lépés a Gambrinus lépcsőjén és már kinn is vagyunk az ÉLETBEN.

Csak egy valami aggaszt! Milyen spekkol-ok lesznek és hol tarthatjuk meg ezeket. Hisz a karok épületében ezentúl a Védnökségi Parancsnokság székel.

P. T.

Kritikus kérdés képben

A fenti képünk az Apáthy kollégium udvarán készült. Különösebb kommentár nem nagyon kell hozzá. Viszont elcsodálkozni rajta lehet. Vajon mit kereshet egy kollégium udvarán a rozsdás csövek, volt fűtőtestek, bizonytalan eredetű fémhenger halmaza. És ráadásul örízetlenül. Esetleg egy lelkes úttörőcsapat elviszi a MEH-be. Vagy talán éppen erre várnak az illetékesek?

Klubokról: tűnődő hangnemben

AZ IFJÚSÁG NEVELÉSEBEN az utóbbi időben igen nagy szerepet kapott, s kap az iskolán kívüli nevelés, a szabadidő irányított, tartalmas felhasználása. Ezt igyekeznek segíteni a KISZ KB az érdekelt szervekkel, mikor a klubmozgalom fellendítésére megindította a „Kiváló Ifjúsági Klub” mozgalmat. Megyei szinten ezt a munkát a Megyei Klubtanács támogatja. Módszertani, szakmai és lehetőség szerint anyagi segítséget kívánnak nyújtani a klubmunka személyi és tárgyi feltételeinek javítására. Szegeden 16 ifjúsági klub működik. Sok közülük — eredményeik ellenére — igen mostoha körülmények között. A tagok mégis ragaszkodnak hozzá, dolgoznak érte, kihasználják lehetőségeiket. Példaként a morávrosi könyvtár klubját említeném, amely az elmúlt évben már elnyerte a „Kiváló Ifjúsági Klub” címet. A fiatalok körében — ellentétben azokkal a hangokkal, hogy nálunk nincs tere a klubmozgalomnak, nem igénylik, közömbösök iránta — igen is van ilyen igény, hogy szórakozásokat ilyen kis közösségi formában kielégítsék, úgy, hogy az aktív, kulturált legyen, hogy abból profittaljanak is valamit. A klubtanács felvette a kapcsolatot a JATE KISZ-bizottságával, hogy patronálják-e a munkát, vállalnák-e viták vetélkedők vezetését, előadásokat. Erre a munkára tizen jelentkeztek. Öröndetes ez a kapcsolat,

mert hátha így a mi házunk táján is lesz egy kis fellendülés. A JATE KISZ Klubról a március 21-i számban ismét olvashattunk, s az első hét sor után eszembe jutott a februári utolsó szám hasonló című cikke. Mi lesz ha ebben a félévben a munka az eddigiekhez hasonlóan folyik majd tovább? Hogy miért? Nem akarom idézni az említett cikket, de ha a kettőt egymás mellé teszem, az eddigi optimizmussal kénytelen leszek felhagyni. Lassan vége a félévnek, s az eddigi kép, úgy érzem, engem igazol. Egyre néptelenebbek lesznek a klub helységei, csupán a magnósok és a komoly zenei kör tagjai járnak be rendületlenül egy-egy délutánra. Úgy néz ki, mintha a hallgatókat nem érdekelné, hogy van-e klubunk vagy nincs, (pedig annak idején milyen lelkesedéssel fogadták). A hallgatókkal folytatott beszélgetéseim során a jelenlegi helyzet főbb okaként a következőket találtam: a tagság összetételét a szűk programot és ennek is hiányos propagálását, a klub vezetésének bizonytalanságát.

SZERETNÉM EZEKET részletesebben is kifejteni. A klub rendszeres látogatóinak száma 30-40 főre tehető. Ez a meglévő kapacitásnak kb. egynegyede. Ezek között található a „törzstagok” nem oly népszerű csoportja is. Nincs szándékomban ezek viselkedését kritizálni. Csupán annyit akarok megjegyezni, hogy sok hallgatót ez riaszt el a klub látogatásától. Mások — az igényesebbek — a program hiányosságairól panaszkodtak, nincs ami vonzáná őket. Kétségtelen, hogy a jelenleg működő körök igen kis létszámúak. Csúpan a tv egy-egy érdekesebbnek ígérkező műsorára gyűlnek össze többen, ahol a vége után rögtön el is mennek. Nem

igen volt még részem olyan este, mikor többen összeültek volna beszélgetni, vitatkozni. Pedig a klub ilyen lehetőséget is biztosítana. Nincsenek a műsorban olyan előadások melyek után spontán vita alakulhatna ki. Egyáltalán nagyon szűk a jelenlegi program, nincs miből válogatni a hallgatóknak, és sajnos még ez a kevés is alig propagált. Nem ártana ha a klub havi programja, az esetenkénti előadások, a karok falli-újságjainak a kollégiumokban a klub folyosóján olvasható lenne. Tudom, a jelenlegi egyszemélyi vezetés, még segítség mellett sem tudja megoldani ezt. A tervek, elgondolások, a jóakarát egy személy erőfeszítésével nem hozhatja meg a várvavárt fellendülést. Ambrus elvtárs mellé segítségre van szükség, egy aktív gárdára, hallgatókból álló diáktanácsra, amely bizonyos szervezési, felügyeleti, programösszeállítási munkákban hasznos tanácsokat, továbbmenve aktív segítséget nyújtana. Akik információgyűjtő csatornákon keresztül a hallgatóság igényeiről, kívánságaikról, véleményeikről megfelelő következtetések levonása után, realizálható terveket, igényeket, javítási terveket szolgáltatnának a klub igazgatójának. Ilyen körülmények között hallgatók inkább magukénak éreznék a klubot és tennének a klubéletért. A berendezési tárgyak állapota is bizony elég sok kívánnivalót hagy maga után. Ideje lenne a játékokat felújítani, a rádiót rendbe tenni stb. Ezen a vonalon elindulva klubunk valódi klub lenne.

A SZOTE KISZ-KLUBJÁNÁL más a helyzet. A klub az év februárjában alakult, s ezen rövid idő alatt is igen sok érdekes és főleg látogatott rendezvényt jegyezhetek be klubnaplójukba. Hogy a hallgatóik mennyire magukénak érzik a

klubot, ezt két számadattal támasztanám alá: kb. 430 bejegyzett tagja és 8 működő köre van a klubnak. A körök közül néhányat had említsek meg: zenei, irodalmi, színházi, operabarátok, bridge stb. Rendszeresen tartanak érdeklődésre számotartó foglalkozásokat meghívott előadókkal. Szoros kapcsolatot tartanak fenn a Nemzeti Színház fiatal művészeivel akik szívesen segítenek a program megvalósításában. Műsorukból nem hiányoznak az egyetem vezetőivel folytatott, a főbb politikai eseményeket feldolgozó viták. Évfolyam esteket rendeznek, és a jövőben szeretnék rendszeresíteni a jól dolgozó KISZ-tagok fogadását. A műsort minden kollégiumban, plakátokon az egyes kör emblémájával ellátott a foglalkozás tárgyát feltüntető betétekkel hirdetik. Egyes rendezvényeket még külön is propagálnak. A klub vezetősége az évfolyamok a karok és az egyetem kultúrfelelőseiből áll. Mint ahogy Kneffel Pál elmondta, jelenlegi munkájukkal még nincsenek megelégedve; a körökhöz pártoló és tiszteletbeli elnököket szeretnének megnyerni az előadói karból, szeretnék a szakmai vitákat is klub napirendjére tűzni. A tagsági díjból befolyt összegből szeretnék otthonosabbá tenni a klubot. Ennek érdekében felvették a kapcsolatot a művészeti gimnázium tanulóival akik ebben segítségükre lehetnek. Cserében foglalkozásaikat látogathatják, időnként klubesteket rendeznének számukra. Szeretnék a helyeséget olyan állapotba hozni, hogy nyárra, a fesztivál idejére kiadhatnák színészklubnak, hogy anyagi helyzetükön ezzel is segíthessenek. Reméljük, terveik sikerülnek, ez a lelkesedés továbbra is tartani fog, s klubukban a hallgatók otthon fogják érezni magukat.

SZEPES LAJOS